

HØRINGSNOTAT OM KULTURBUDSJETTET 2022 – HØRING NOVEMBER 2021

Norske Kunsthandverkere (NK) arbeider for å styrke kunsthandverkernes virke og synliggjøre samtidskunsthandverk nasjonalt og internasjonalt. Organisasjonen har om lag 990 medlemmer og er inndelt i syv regioner.

UTSTILLINGSØKONOMI (kap. 337, post 71 s.147–148)

Det er svært positivt at Hurdalsplattformen lover å styrke kunstnerøkonomien. Det er behov for en gjennomgripende reform og et betydelig økonomisk løft for å etablere en solid utstillingsøkonomi som skaper bærekraft i det kunstneriske virket til landets visuelle kunstnere.

Kunstnerens arbeid med utstillingsproduksjon til statlig støttede visningssteder er i dag marginalt finansiert fra statens side. Dette til forskjell fra institusjoner innen scenekunst- og musikkfeltet, hvor kunstnerisk arbeid utgjør en vesentlig andel av driftsbevilgningene. Dette vil NK endre!

Utstillingshonorar

Kulturdepartementet har skrevet om utstillingshonoraret at «*Ordningen er svært treffsikker og stimulerer både aktivitet og økonomi i det visuelle kunstfeltet.*» Ordningen har vært på lavbluss som et pilotprosjekt siden 2014. NK mener at nå er tiden inne for å rulle ut denne gryteklare reformen!

- En fullfinansiert reform må på plass, så kunstnerne får betalt for sitt arbeid med utstillinger.
- Både kunstnere og institusjoner trenger en permanent og øremerket ordning.
- Basert på våre beregninger, er det behov for 75 mill. for å fullfinansiere reformen.
- Kunstnerens andel av den samlede institusjonsøkonomien vil med vårt krav gå fra 1,9 % til 8,3 %.
- Utstillingshonorar kan bli den viktigste reformen på det visuelle feltet siden 1970-tallet.

Tiltak: Utstillingshonorar gjøres til en permanent, fullfinansiert ordning fra 2022 og innføres ved samtlige visningssteder som har driftsstøtte av varig karakter. Kap. 337, post 71 styrkes med 69 mill.

Sekundært tiltak: En tre-årig oppskalering av reformen. Kap. 337, post 71 styrkes med 20 mill. for de 36 institusjonene som i 2021 er del av pilotordningen.

Utstillingsvederlag

NK vil modernisere og reforhandle avtalen med staten om utstillingsvederlaget, som gir kunstnerne betaling for utlån av verk og for visningen til publikum. Forhandlingene om en fremtidsrettet løsning var kommet langt og ble uforklarlig stanset av regjeringen i påvente av en kunstnermelding som er i det blå.

- Avtalen er ikke tilpasset nye kunstuttrykk, gir urettferdig fordeling og misligholdes av institusjoner.
- Helt siden 70-tallet har det vært bred enighet om at kunstnere skal få vederlag for bruk av verk.
- Det er derfor unødvendig å vente på kunstnermeldingen for å fullføre reforhandlingen.

Tiltak: Regjeringen bes gjenoppta og fullføre reforhandlingene om Avtalen om utstillingsvederlag. Arbeidet skal fristilles kunstnermeldingen og gjennomføres så raskt som mulig.

KUNSTNERSTIPEND (kap. 320, post 72 og 73, s.60–61)

Når 1 % av statsbudsjettet igjen skal gå til kultur, forventer NK en solid satsing på kunstnerstipender, som er treffsikre ordninger og en viktig bærebjelke i norsk kunstnerpolitikk. Stipend gir økonomisk frihet til nyskapende kunstnerisk utviklingsarbeid, noe som gjør at landets kunsthandverkere markerer seg nasjonalt og internasjonalt med et høyt kunstnerisk nivå. Satsingen i 2022 er skuffende svak.

- At stipendene er lønnsvekstregulert for 2022 er gledelig. Det bekrefter at det kun er en formalitet å få på plass en forskriftsendring, slik at dette garanteres for fremtiden.
- 20 nye stipendhjemler fordelt på alle kunstfelt er ikke i nærheten av å møte behovet i kunstfeltene.

Tiltak: Kap. 320, post 72 og 73: Antallet nye stipendhjemler økes fra 20 til 140 for 2022, fordelt på post 72 (115 hjemler) og post 73 (25 hjemler). Visuelle kunstnere skal prioriteres. Forskrift om statens

stipend og garantiinntekter for kunstnere endres, slik at arbeidsstipend, langvarige stipend og garantiinntekter som et minimum reguleres med en indeks lik rammen for lønnsoppgjøret i staten.

SATSING PÅ REGIONALE UTSTILLINGER OG KUNSTSENTRER (kap. 320, post 74 s. 61)

NK mener regionale prosjektmidler gjennom Kunstsentrene i Norge (KIN) må økes kraftig, slik at utstillingsproduksjon og kunstnere over hele landet får gode vilkår – også på arenaene uten statlig støtte. Kunstsentrene er et landsdekkende apparat med viktige regionale funksjoner som visningssteder og som ressurs- og kompetansesentre for bl.a. DKS og kunst i offentlig rom.

- NK setter pris på at KiN mottok 5 mill. fra Kulturdepartementets stimuleringsordning for kultur våren 2021. Disse midlene var svært etterlengtet og må videreføres i 2022.
- Kunstsentrene må få statlige driftsmidler for å styrkes i sitt viktige samfunnsoppdrag i regionene.
- En styrking av denne regionale infrastrukturen bedrer også kunstnerøkonomien, når sentrene blir del av statlige vederlags- og honorarordninger.

Tiltak: Kap. 320 post 74 styrkes med 35 mill: 5 mill. for Kunstsentrene i Norge (regionale prosjektmidler) og 30 mill. til driftsstøtte til landets 15 kunstsentre.

SIKRE RETTFERDIG DRIFTSTØTTE TIL RAM GALLERI (kap. 320, post 75 s. 62)

RAM galleri er et velrenommert visningssted blant flere i Kvadraturen i Oslo, med en viktig rolle for visning av samtidskunsthåndverk. RAM galleri har alvorlige økonomiske utfordringer fordi de har en vesentlig lavere driftsbevilgning enn øvrige, kunstnerstyrte gallerier. NK mener at det ikke foreligger noen rimelig grunn til forskjellsbehandling av RAM galleri. NK støtter RAMs krav.

Tiltak: Driftsstøtten til RAM galleri plasseres på kap. 320, post 75, som styrkes med 0,5 mill.

STYRKING AV KULTUREKSPORTEN (kap. 325 ny post og UD kap. 115)

NK mener det er positivt at regjeringen vil styrke kulturekporten. Ambisjonene om at Norgesbaserte kunstnere skal satse internasjonalt, må følges av en vilje til å dele den økonomiske risikoen kunstnerne tar. Norwegian Crafts (NC) er en viktig aktør og en del av trekantsamarbeidet med UD og utestasjonene og bør ha en direkte tilknytning til KUD. NK har lest høringssvarene til NC og NAA og støtter deres krav.

- Søkbare prosjektmidler for å realisere kunstverk på internasjonale kunstarenaer må opprettes.
- En slik ordning bør finansieres gjennom Utenriksdepartementet, og forvaltningen legges under Office for Contemporary Art (OCA) og Norwegian Crafts, som allerede har operative organ.

Tiltak: Kap. 325, ny post opprettes for NAA og styrkes med 4,5 mill. for driftsstøtten til Norwegian Crafts (totalt 9,1 mill.). UD Kap. 115 Næringsfremme-, kultur- og informasjonsformål: En søkbar prosjektstøtteordning for kunstnere med kunstprosjekt i utlandet opprettes med en ramme på 6 mill.

ØKT BEVILGNING TIL PRIVATKOPIERING/NORWACO (kap. 337, post 70 s.147)

Det mangler fremdeles friske midler til å kompensere de visuelle kunstnerne for privatkopiering av åndsverk. Bevilgningen foreslås økt med 2,6 %. Dermed har man heller ikke for 2022 tatt hensyn til at privatkopieringsordningen ble utvidet i 2018 til å omfatte litterære og visuelle verk.

- En tilleggsbevilgning for litterære og visuelle verk er nødvendig for å kompensere kunstnerne riktig.

Tiltak: Kap. 337, post 70 økes med 10 mill.

STØTTE TIL PRODUKSJONSMIDLER DKS

Den kulturelle skolesekken (DKS) er den viktigste arenaen for møtet mellom elever og visuell samtidskunst. Det krever ofte særlig tilrettelegging for at formidlingen blir god for barn og ungdom. Til forskjell fra andre kunstfelt, mangler visuelle kunstnere tilgang på søkbare midler til utvikling og produksjon av kunstformidling rettet mot barn og unge.

Tiltak: Opprettelse av en søkbar ordning for støtte til produksjon og utvikling av visuelle kunstprosjekter for DKS og andre formidlingsarenaer for barn og unge.